

TUG'RIQ YAQIN VAQTDAMSHIRA BILISHI KERAKBOLGAN BILIMLAR.

Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi

Jamoat salomatligi texnikumi

JUMANAZAROVA BASHORAT UMIRZOQ QIZI

Annotatsiya : Ushbu maqola homiladorlikning so'nggi davrlari qanday kechishi , tug'ruqning boshlanishi va asosiy belgilari namoyon bo'lishi, bu vaziyatda hamshira egallashi zarur bo'lgan bilimlar haqida .

Abstract: This article is about how the last stages of pregnancy occur, the onset and main signs of labor, and the knowledge that a nurse needs to have in this situation.

Аннотация: В данной статье о том, как проходят последние сроки беременности, начале родов и проявлении основных симптомов, знаниях, которые необходимо приобрести медицинской сестре в этой ситуации.

Tug'ruq jarayoni bachadonning ma'lum ritmda qisqarishidan boshlanadi. Bachadon muskullarining qisqarishi har 8—15 minutda takrorlanib, 25—35 sekund davom etadi, to'lg'oq oralig'idagi muddat asta-sekin kamayib boradi, har 4-5 minutda qaytarilib, 45—50 sekund davom etadi. Bundan tashqari, qisqarish kuchi ham osha boradi, buni maxsus apparatlar yordamida oson aniqlash mumkin. Bachadonning nerv sistemasida simpatik va parasimpatikbo'limlar, somatik (sezuvchi) nervlar bo'ladi. Bu bachadonning biologik xususiyatidir. Bachadondagi nervlar markaziy nerv sistemasi impulslari ta'sirida homiladorlikning normal taraqqiyotini ta'minlaydi. Somatik nervlarning ahamiyati unchalik katta emas, orqa umurtqa miya falajida refleksi yo'li kesilgan bo'lishiga qaramay, ayol homilador bo'lishi, u normal kechishi, tug'ruq og'riqsiz o'tishi kuzatilgan. Ayollarda jinsiy a'zolar funksiyasida spetsifik estrogen va progesteron gormonlarining o'rni katta. Tuxumdondagi follikuldan estrogen, sariq

tanadan esa progesteron gormoni ajraladi. Homiladorlikda bu gormonlarni yo'ldosh to'qimalari ajratadi. Hozircha xorion hujayralarining qaysi biri bu gormonlarni ajratishi aniq emas. Homiladorlikning oxirida estrogen, progesteron gormonlar bachadonda bir qator fiziologik o'zgarishlarga sabab bo'ladi. Bu o'zgarishlar bachadonning tug'ish jarayonida normal qisqarishiga yordam beradi. Tug'ish jarayonida bachadon muskullari va homilador organizmidagi o'zgarishlarda muhim bo'lgan omillar hali to'la o'rganilgan emas. Ammo ayrim omillar bu masalani hal qilishda ma'lum vazifani o'tashi maqsadga muvofiqdir. Ko'pchilik mualliflarning fikricha, bachadon muskullarining qisqarish xususiyati bachadondagi moddalar almashinuvi bilan chambarchas bog'liqdir. N. S. Baksheev laboratoriyasida olib borilgan ishlar shuni ko'rsatadiki, bachadondagi biokimiyoviy jarayonlar ayol organizmining funksional holatiga bog'liqdir. Bachadon muskul to'qimasining moddalar almashinuvidagi asosiy ko'rsatkichlari fosforlanish jarayoniga bog'liq. Bu jarayon bachadon muskullarida energiyaga boy (mikroenergetik fosforlar), muskullarning fermentli oqsili vaqisqaruvchi fraksiyalar hamda ularning qisqarishi uchun ahamiyatli elektrolitlar to'planishiga imkon beradi.

Homiladorlikning oxirida bachadon muskullarida glikogen miqdori homiladorlikdan oldingi miqdoridan 12 barobar ortiq bo'ladi. Fosforlanishni ta'minlovchi birikmalardan biri fosforkirotin 2,5 barobar oshadi. Tug'ish jarayoni yaqinlashganda bachadon muskullarining sut kislotasi yarmiga kamayadi, anaerob glikoliz faolligi kamayib oksidlanish jarayoni oshadi. Homiladorlik oxirida bachadon muskullarida umumiy oqsil 40% ga ortadi. Jinsiy gormonlarning bachadonni tug'ishga tayyorlanishda va tug'ish jarayonining boshlanishida ahamiyati kattadir. Homiladorlik boshlanishi bilan ayol organizmida jinsiy gormonlar, asosan estrogen gormonlar ortib boradi. Bu gormonlar homilaning normal rivojlanishini, bachadonda va umumiy organizmdagi o'zgarishlarning normal kechishini ta'minlaydi. Homiladorlikning birinchi yarmida progesteronning ahamiyati katta, keyinroq esa estrogenlar orta boradi. Bu gormonlar bachadonning o'sishi uchun ahamiyatli bo'lib, aktomiozin sintezi,

гликоген va fosfor birikmalari hamda oqsil fermentli fraksiyasining oshishiga imkon beradi.

Homiladorning tug'ishga tayyorligi asosan bachadonning qisqarish xususiyati va bachadon bo'yni xususiyatlariga qarab aniqlanadi. Bachadon muskullarining qisqarish xususiyatini qo'l va maxsus apparatlar yordamida aniqlash mumkun.

Tug'ruq davrlari Bachadonda oksidlanish jarayoni homila o'sgan sari oshib, tug'ish vaqtida 4 barobar ko'payadi. Agar homiladorlik muddati ortishi bilan glikoliz jarayon dinamikada kam o'zgarsa, bu anaerob glikoliz tomoniga o'zgaradi. Tug'ruqda aerob glikoliz energiyaning ko'proq vujudga kelishiga sharoit yaratadi. Bu energiya bachadon qisqarishini ta'minlaydi. Homiladorlikning oxirida bachadon muskullarida glikogen miqdori homiladorlikdan oldingi miqdoridan 12 barobar ortiq bo'ladi. Fosforlanishni ta'minlovchi birikmalardan biri fosfokarotin 27g barobar oshadi. Tug'ish jarayoni yaqinlashganda bachadon muskullarining sut kislotasi yarmiga kamayadi, anaerob glikoliz faolligi kamayib oksidlanish jarayoni oshadi.

Homiladorlik oxirida bachadon muskullarida umumiy oqsil 40% ga ortadi. Jinsiy gormonlarning bachadonning tug'ishga tayyorlanishida va tug'ish jarayonining boshlanishida katta ahamiyati bor. Homiladorlik boshlanishi bilan ayol organizmda jinsiy gormonlar, asosan estrogen gormonlar ortib boradi. Bu gormonlar homilaning normal rivojlanishini, bachadonda va umumiy organizmdagi o'zgarishlarning normal kechishini ta'minlaydi. Homiladorlikning birinchi yarmida progesteronning ahamiyati katta, keyinroq esa estrogenlar orta boradi. Bu gormonlar bachadanning o'sishi uchun ahamiyatli bo'lib, aktomiozin sintezi, glikogen va fosfor birikmalari hamda oqsil fermentli fraksiyasining oshishiga imkon beradi.

Tug'ruq kechishi 3 jarayonga bog'liq :1-tug'ruq yo'llari; 2-tug'ruq haydovchi kuchlar; 3- homila va uning yo'ldoshi. Tug'ruq yo'li chanoq suyagi va yumshoq tug'ish yo'llaridan iborat bo'ladi. Ma'lumki, kichik chanoq suyagi bo'shlig'ining har bir qismi o'zining shakli va o'lchovlari bilan bir-biridan farq qiladi. Kichik chanoq

kirish qismi oval shaklda bo'lib, ko'ndalang o'lchovli diametri bilan boshqa o'lchovlardan farq qiladi. Kichik chanoq bo'shlig'i deyarli dumaloq shaklda bo'lib, u keng va tor bo'limdan iborat. Kichik chanoqning chiqish qismi muskul va fassiyadai shakllangan diafragma bilan berk, pastga emas, oldinga ochilgan bo'ladi. Homiladorlik oxirida dumg'aza va dum bo'g'imining qo'zg'aluvchanligi oshadi. Homila boshi chanoq tubiga tushib tug'ilishi jarayonida dum suyagi bukilishi natijasida chanoq chiqish qismining o'lchoviga 1,5-2sm qo'shiladi. Kichik chanoq yo'li to chanoq chiqish suyagining orqaga bukilganiga ko'ra qiyshiq, ya'ni go'yo tizza bo'g'imining bukilgan holatiga o'xshaydi Chanoqning o'qi pastki qismida to'mtoq burchak hosil qiladi, oldinga aylanib, aylanma ilmoq (baliq tutadigan qarmoq) shaklida bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. <https://www.aucmed.edu/about/blog/the-difference-between-obstetricians-and-gynecologist>
2. <https://raleighob.com/similarities-and-differences>